

TMS 28

İŞTİRAKLERDEKİ YATIRIMLAR

GÜNCELLEMELER ve YÜRÜRLÜK TARİHLERİ

- “TMS 28 İştiraklerdeki Yatırımlar” Standardı 31/12/2005 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için uygulanmak üzere ilk olarak 27/12/2005 tarih ve 26036 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.
- Söz konusu Standart, Uluslararası Muhasebe Standartlarında meydana gelen değişikliklere paralellik sağlanması amacıyla;
 1. 13/08/2008 tarih ve 26966 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 66 sıra no’lu,
 2. 13/08/2008 tarih ve 26966 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 68 sıra no’lu,
 3. 13/08/2008 tarih ve 26966 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 71 sıra no’lu,
 4. 13/08/2008 tarih ve 26966 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 90 sıra no’lu,
 5. 28/11/2008 tarih ve 27068 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 116 sıra no’lu,
 6. 27/04/2010 tarih ve 27564 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 185 sıra no’lu,
 7. 26/08/2010 tarih ve 27684 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 202 sıra no’lu,
 8. 20/03/2011 tarih ve 27880 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 211 sıra no’lu

Tebliğler aracılığıyla güncellenmiştir.

- Birinci ve üçüncü değişiklik yeni yayımlanan TMS 1 tarafından yapılmış olup, bu değişiklikler esas itibariyle 31/12/2008 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için geçerlidir. Yeni TMS 1’in erken uygulanma imkânı da bulunmaktadır. Erken uygulanma durumunda ilgili değişiklikler 31/12/2007 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için geçerlidir.
- İkinci değişiklik yeni yayımlanan TMS 27 tarafından yapılmış olup, esas itibariyle 30/06/2009 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için geçerlidir. Yeni TMS 27’in erken uygulanma imkânı da bulunmaktadır. Erken uygulanma durumunda ilgili değişiklik 30/06/2007 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için geçerlidir.
- Dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci değişiklikler ise doğrudan TMS 28 tarafından yapılmış olup, dördüncü değişiklik 31/12/2007, beşinci değişiklik 31/12/2008, yedinci değişiklik 30/06/2010 ve altıncı değişiklik 31/12/2012 tarihlerinden sonra başlayan hesap dönemleri için geçerlidir. Yedinci değişikliğin 01/07/2010 tarihi öncesindeki hesap dönemleri için erken uygulanma imkânı da bulunmaktadır.
- Sekizinci değişiklik ise yeni yayımlanan TFRS 9 tarafından yapılmış olup, 31/12/2012 tarihinden sonra başlayan dönemler için geçerlidir.
- **Yukarıda yer verilen Tebliğlerin erken uygulanma imkânı da bulunduğundan, bu kitapta TMS 28’in ilgili Tebliğlere göre düzeltilmiş son şekli yer almaktadır. Standardı bu şekliyle uygulamayı tercih etmeyen işletmeler, TMS 28’in bu değişiklikler öncesindeki şekline Kurulumuzun resmi internet sitesinden (www.tmsk.org.tr) ve ilgili Resmi Gazetelerden (rega.basbakanlik.gov.tr) ulaşabilirler.**

[TMS 28'in bu versiyonu, 28.10.2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan TFRS 10, TFRS 11, TFRS 12, TMS 27 ve TMS 28'i Erken Uygulamayan işletmeler tarafından uygulanır]

**Türkiye Muhasebe Standardı 28
(TMS 28)
İştiraklerdeki Yatırımlar**

Kapsam

[Not TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının 2010 ve 2011 Versiyonlarını Erken Uygulamayan TMS 28'in 1 inci Paragrafını aşağıdaki şekilde uygular]

1. Bu Standart, iştiraklerdeki yatırımların muhasebeleştirilmesinde uygulanır. Ancak;

(a) Risk sermayesi (girişim sermayesi) kuruluşları,

(b) Yatırım fonları ve yatırım amaçlı sigorta fonlarını kapsayan benzer işletmeler

tarafından elde bulundurulmuş ve "TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme" Standardı uyarınca muhasebeleştirilerek, ilk muhasebeleştirme takibinden gerçeğe uygun değeri ile değerlendirilip kâr veya zararla ilişkilendirilen veya alım-satım amaçlı elde bulundurulmuş iştirak yatırımları bu Standart kapsamında değildir. Bu tür yatırımlar, TMS 39 uyarınca gerçeğe uygun değerlerinden ölçülür ve gerçeğe uygun değerde meydana gelen değişimler, değişimin gerçekleştiği dönemde kâr veya zararda muhasebeleştirilir. Bu tür bir yatırımı elinde bulunduran işletme, Paragraf 37(f)'de yer verilen açıklamalarda bulunur.

[Not: 27.04.2010 tarihli ve 27564 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının (2010 versiyonunu) Erken Uygulayan İşletmeler TMS 28'in 1 inci Paragrafını aşağıdaki şekilde uygular]

1. Bu Standart, iştiraklerdeki yatırımların muhasebeleştirilmesinde uygulanır. Ancak;

(a) Risk sermayesi (*girişim sermayesi*) kuruluşları veya

(b) Yatırım fonları ve yatırım amaçlı sigorta fonlarını kapsayan benzer işletmeler

tarafından elde bulundurulmuş ve "TFRS 9 Finansal Araçlar" ile "TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme" Standartları uyarınca gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen iştirak yatırımları bu Standart kapsamında değildir. Bu tür yatırımlar, TFRS 9 uyarınca gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülür. Bu tür bir yatırımı elinde bulunduranlar 37(f) Paragrafında yer verilen açıklamaları yapar.

[Not: 20.03.2011 tarihli ve 27880 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının (2011 versiyonunu) Erken Uygulayan İşletmeler TMS 28'in 1 inci Paragrafını aşağıdaki şekilde uygular]

1. Bu Standart, iştiraklerdeki yatırımların muhasebeleştirilmesinde uygulanır. Ancak;

(a) Risk sermayesi kuruluşları veya

(b) Yatırım fonları ve yatırım amaçlı sigorta fonlarını kapsayan benzer işletmeler

tarafından elde bulundurulmuş ve "TFRS 9 Finansal Standardı" uyarınca gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülen iştirak yatırımları bu Standart kapsamında değildir. Bu tür yatırımlar, TFRS 9 uyarınca gerçeğe uygun değer farkı kâr veya zarara yansıtılarak ölçülür. Bu tür bir yatırımı elinde bulunduranlar 37(f) Paragrafında yer verilen açıklamaları yapar.

Tanımlar

2. Bu Standartta geçen terimlerin anlamları aşağıdaki gibidir;

İştirak: Yatırımcı işletmenin, adi ortaklık gibi tüzel kişiliği olmayan işletmeler de dahil olmak üzere, iş ortaklığı veya bağlı ortaklık niteliğinde olmayan, ancak üzerinde önemli etkisinin bulunduğu işletmelerdir.

Konsolide finansal tablolar: Bir grubun, tek bir iktisadi işletmenin finansal tabloları gibi sunulan finansal tablolarıdır.

Kontrol: Faaliyetlerinden fayda sağlamak amacıyla bir işletmenin faaliyet ve finansal politikalarını yönetme gücünü ifade eder.

Özkaynak yöntemi: İşirakteki yatırımın başlangıçta elde etme maliyeti ile muhasebeleştirilerek, sonrasında bu tutarın yatırım yapılan işirakin net varlıklarında yatırımcı işletmenin payına düşen kısmı yansıtacak şekilde düzeltildiği ve böylece yatırımcı işletmenin kar veya zararının yatırım yapılan işletmenin kar veya zararından kendisine düşen payı kapsadığı muhasebeleştirme yöntemidir.

Müşterek kontrol: Bir ekonomik faaliyet üzerindeki kontrolün sözleşmeye dayalı olarak paylaşılmasıdır. Bu kontrolün, sadece ekonomik faaliyetle ilgili stratejik finansal ve faaliyetle ilgili kararların, kontrolü paylaşan tarafların (ortak girişimciler) oy birliği ile mutabakatını gerektirdiği durumlarda var olduğu kabul edilir.

Bireysel finansal tablolar: Bir ana ortaklık, bir işirakte yatırımcı veya müştereken kontrol edilen bir işletmede ortak girişimci tarafından hazırlanan ve yatırımların, yatırım yapılan işletmenin net varlıkları ve raporlanan faaliyet sonuçları yerine, doğrudan özkaynak payı esas alınarak hesaplandığı finansal tablolarıdır.

Önemli etki: Yatırım yapılan işletmenin finansal ve faaliyetle ilgili politikaların belirlenmesi kararlarına katılma gücü olup bu politikaları tek başına ya da bir başka taraf ile ortak kontrol etme gücünü ifade etmemektedir.

Bağlı ortaklık: İşletmenin, adi ortaklık gibi tüzel kişiliği olmayan işletmeler de dahil olmak üzere, (ana ortaklık olarak bilinen) başka bir işletme tarafından kontrol edilen işletmelerdir.

3. Özkaynak Yöntemi bireysel finansal tablolara ve bir bağlı ortaklığı, işiraki ya da bir iş ortaklığında girişimci payı bulunmayan bir işletmenin finansal tablolarına uygulanmaz.
4. Bireysel finansal tablolar; işiraklerdeki yatırımların özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirildiği ve iş ortaklıklarındaki girişimci paylarının ise oransal olarak konsolidasyona dahil edildiği konsolide finansal tablolara ek olarak hazırlanan finansal tablolarıdır. Bireysel finansal tabloların konsolide finansal tabloların ekinde ya da konsolide finansal tablolarla birlikte sunulması ihtiyaridir.
5. “TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” Standardının 10 uncu paragrafı uyarınca konsolidasyondan, “TMS 31 İş Ortaklıklarındaki Paylar” Standardının 2 nci paragrafı uyarınca oransal konsolidasyon yöntemini uygulamaktan veya bu Standardın 13 (c) paragrafı uyarınca özkaynak yöntemini uygulamaktan muaf tutulan işletmeler, kendi finansal tabloları olarak, yalnızca bireysel finansal tablolarını sunabilir.

Önemli etki

6. Bir yatırımcının doğrudan ya da dolaylı olarak (örneğin bağlı ortaklıkları vasıtasıyla) yatırım yapılan işletmenin oy hakkının % 20 ya da daha fazlasını elinde tutması durumunda, aksi açıkça ortaya konulmadığı sürece, söz konusu yatırımcının önemli etkisi bulunduğu kabul edilir. Diğer yandan, yatırımcının doğrudan ya da dolaylı olarak (örneğin bağlı ortaklıkları vasıtasıyla) yatırım yapılan işletmenin oy hakkının % 20'sinden daha azını elinde bulundurması durumunda ise; böyle bir etkinin bulunduğu açıkça ortaya konulmadığı sürece, söz konusu yatırımcının önemli etkisi bulunmadığı kabul edilir. Yatırım yapılan bir işletmeye başka bir yatırımcı tarafından önemli tutarda veya mutlak çoğunlukla sahip olunması, yatırımcı işletmenin önemli etkiye sahip olmasına engel teşkil etmez.
7. Aşağıdaki hususların bir ya da birden fazlasının varlığı halinde bir yatırımcı işletmenin “önemli etkisinin” bulunduğu kabul edilir:
 - (a) Yatırım yapılan işletmenin yönetim kurulu ya da eşdeğer idari organında temsil edilme;
 - (b) Temettüleri ya da diğer dağıtım kararları dahil olmak üzere, işletmenin politika belirleme süreçlerine katılma;
 - (c) Yatırımcı işletme ile yatırım yapılan işletme arasında önemli işlemlerin gerçekleştirilmesi,
 - (d) İşletmeler arasında yönetici personel değişimi veya
 - (e) İşletme için gerekli teknik bilginin sağlanması.

8. Bir işletme, hisse senedi ilmhaberleri, hisse-alım opsiyonu, adi hisse senedine çevrilebilir borç veya özkaynağa dayalı finansal araçlara, ya da buna benzer kullanıldığında veya dönüştürüldüğünde başka bir işletmenin faaliyet ve finansal politikalarıyla ilgili işletmeye ilave oy gücü veren ya da başka bir tarafın oy gücünü azaltan (potansiyel oy hakları) araçlara sahip olabilir. Kullanılabilir ya da dönüştürülebilir durumdaki potansiyel oy haklarının etkisi ve varlığı, diğer işletmelerin elinde tuttuğu potansiyel oy hakları ile birlikte, bir işletmenin önemli etkiye sahip olup olmadığının değerlendirilmesi sırasında dikkate alınır. Potansiyel oy hakları, gelecekteki bir tarihte ya da gelecekte meydana gelecek bir olaya bağlı olarak kullanılabilir veya dönüştürülebilirler gibi durumlar söz konusu olduğunda, o an için mevcut kullanılabilir veya dönüştürülebilir potansiyel oy hakkı olarak değerlendirilmez.
9. Potansiyel oy haklarının önemli etkiye katkı sağlayıp sağlamadığının değerlendirilmesinde işletme, yönetimin bu hakları kullanma istek ve finansal yeterliliği haricinde, olayla ilgili (bireysel veya topluca değerlendirilen potansiyel oy haklarının kullanılma koşulları ve sözleşmeye bağlı düzenlemeler dahil) tüm hususları inceler.
10. Bir işletmenin, yatırım yapılan bir iştirakin finansal ve faaliyet politikalarına ilişkin kararlarına katılma gücünü yitirmesi durumunda, bu işletme söz konusu iştirakteki önemli etkisini kaybeder. Önemli etkinin kaybedilmesi, sahiplik düzeylerinde mutlak veya göreceli bir değişim ile birlikte veya böyle bir değişiklik gerçekleşmesizin de meydana gelebilir. Örneğin, bir iştirakin; devletin, mahkemenin, kayyum ya da bir düzenleyici otoritenin kontrolüne geçmesi durumunda önemli etki ortadan kalkabilir. Önemli etkinin ortadan kalkması, sözleşmeye bağlı bir anlaşma sonucunda da gerçekleşebilir.

Özkaynak yöntemi

11. Özkaynak yöntemine göre, iştirak yatırımı başlangıçta elde etme maliyeti ile kaydedilir. İktisap tarihinden sonra ise, yatırımcının yatırım yapılan işletmenin kar ya da zararındaki payı finansal tablolara yansıtılmak üzere yatırımın defter değeri artırılır ya da azaltılır. Yatırımcının yatırım yapılan işletmenin kar ya da zararından alacağı pay, yatırımcının kar ya da zararı olarak muhasebeleştirilir. Yatırım yapılan bir iştiraktan alınan (kar payı vb.) dağıtımlar yatırımın defter değerini azaltır. Yatırım yapılan iştirakin kar veya zararına henüz yansıtılmamış tutarların yatırım yapılan iştirakin diğer kapsamlı gelirden ortaya çıkardığı değişiklikler de yatırımcının yatırım yapılan iştirakteki payı oranında yatırımın defter değerinde düzeltme yapılmasını gerekli kılabilir. Bu tür değişiklikler, maddi duran varlıkların yeniden değerlemesinden ya da yabancı para çevrim farklarından kaynaklanan değişiklikleri içerir. Bu değişikliklerden yatırımcıya düşen pay yatırımcının kendi diğer kapsamlı gelirinde muhasebeleştirilir.
12. Potansiyel oy haklarının varlığı durumunda, yatırımcının yatırım yapılan iştirakin kar zararındaki ve özkaynağındaki değişikliklerdeki payı, potansiyel oy haklarının kullanılması ya da dönüştürülmesi imkanları dikkate alınarak değil, mevcut sahiplik durumuna göre belirlenir.

Özkaynak yönteminin uygulanması

13. Aşağıdaki istisnalar dışında bir iştirak yatırımı için Özkaynak Yöntemi uygulanır;
 - (a) İştirakin “TFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler” Standardı uyarınca elden çıkarılmak amacıyla bulundurulmuş varlık olarak sınıflandırılması;
 - (b) “TMS 27 Konsolide ve Bireysel Finansal Tablolar” Standardının 10 uncu paragrafında yer alan istisna uyarınca konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğü bulunmayan bir ana ortaklığın, aynı zamanda bir iştirak yatırımının da bulunması;
 - (c) Aşağıdaki durumlarda:
 - (i) Yatırımcı, tamamına bir başka işletme tarafından sahip olunan bir bağlı ortaklık veya bir başka işletmenin kısmen sahip olduğu bir bağlı ortaklık ise ve bu işletmenin diğer koşullarda oy verme yetkisi olmayanlar da dahil olmak üzere, diğer sahiplerinin özkaynak yöntemi uygulanmaması konusunda bilgilendirilmiş ve buna itiraz etmemiş olmaları;
 - (ii) Yatırımcının borçlanma veya özkaynağa dayalı araçları kamuya açık bir piyasada (yerel ve bölgesel piyasalar da dahil olmak üzere yurtiçi ya da yurtdışı menkul kıymet borsaları ya da tezgah üstü piyasada) işlem görmüyorsa,

- (iii) Yatırımcı, kamuya açık bir piyasada işlem görmek üzere herhangi bir finansal araç ihraç etmek amacıyla finansal tabloları ile bir sermaye piyasası düzenleyici kuruluşu ya da benzeri bir düzenleyici kuruma başvurmadıysa ya da bu tür bir başvuru süreci ve hazırlığı içinde değilse ve
- (iv) Yatırımcının nihai ya da ara düzeydeki ana ortaklığı konumundaki işletmenin, Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına uygun konsolide finansal tablolar hazırlayarak kamuoyunun bilgisine sunması.
14. Bu Standardın13 (a) paragrafında tanımlanan yatırımlar TFRS 5'e uygun olarak muhasebeleştirilir.
15. Daha önce satış amaçlı elde tutulan finansal varlık olarak sınıflandırılmış bir iştirak yatırımının söz konusu sınıflama için gereken kriterleri kaybetmesi durumunda yatırım, satış amaçlı elde tutulan finansal varlık olarak sınıflandırıldığı tarihten itibaren özkaynak yöntemi kullanılarak muhasebeleştirilir. Satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırıldığı tarihten itibaren geçen dönemlere ilişkin finansal tablolar da bu çerçevede düzeltilir.
16. “-”
17. Alınan dağıtımlar iştirakin finansal performansı ile bire bir ilişkili olamayabileceği için, söz konusu dağıtımlara dayalı olarak gelirin finansal tablolara yansıtılması, bir iştirak yatırımından yatırımcının kazandığı gelirin belirlenmesi için uygun bir ölçüt olmayabilir. Yatırımcı, iştirak üzerinde önemli etkisinin bulunması nedeniyle, iştirakin performansı ve bunun sonucu olarak yatırımın getirisi üzerinde hak sahibidir. Yatırımcı işletme söz konusu hakkını, bu tür bir iştirakin kâr zararından payına düşen tutarları dahil etmek suretiyle finansal tablolarının kapsamını genişleterek muhasebeleştirir. Sonuç olarak, özkaynak yönteminin uygulanması yatırımcının net varlıkları ve kâr zararı hakkında çok daha bilgi verici bir raporlama olanağı sağlar.

[Not: TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının 2010 ve 2011 Versiyonlarını Erken Uygulamayan İşletmeler TMS 28'in 18 ve 19 uncu Paragraflarını aşağıdaki şekilde uygular]

18. Bir iştirak yatırımı, bir bağlı ortaklığa ya da TMS 31'de tanımlandığı şekliyle iş ortaklığına dönüşmediği sürece, yatırımcı iştirakteki önemli etkinin bittiği tarihten itibaren özkaynak yöntemini uygulamayı bırakır ve yatırımını söz konusu tarihten itibaren TMS 39'a göre muhasebeleştirir. Önemli etkinin kaybedilmesiyle, yatırımcı, yatırımcının önceki iştirakinde bulundurduğu her yatırımı gerçeğe uygun değeriyle ölçmelidir. Yatırımcı aşağıda yer alanlar arasındaki her türlü farkı kar ya da zararda muhasebeleştirmelidir:
- (a) Elde tutulan yatırım ve iştirakteki kısmi payın elden çıkarılmasından kaynaklanan her tür gelirin gerçeğe uygun değeri ve
- (b) Önemli etkinin kaybedildiği tarihteki yatırımın defter değeri.
19. Bir yatırımın iştirak niteliği sona erdiğinde ve TMS 39'a göre muhasebeleştirildiğinde, bir yatırımın iştirak niteliğinin sona erdiği tarihteki gerçeğe uygun değeri TMS 39 uyarınca bir finansal varlık olarak onun ilk muhasebeleştirmedeki gerçeğe uygun değeri olarak kabul edilmelidir.

[Not: 27.04.2010 tarihli ve 27564 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının Uygulamasına Başlayan İşletmeler TMS 28'in 18 ve 19 uncu Paragraflarını aşağıdaki şekilde uygular]

18. Bir iştirak yatırımı, bir bağlı ortaklığa ya da TMS 31'de tanımlandığı şekliyle iş ortaklığına dönüşmediği sürece, yatırımcı iştirakteki önemli etkinin bittiği tarihten itibaren özkaynak yöntemini uygulamayı bırakır ve yatırımını söz konusu tarihten itibaren TFRS 9 ve TMS 39 uyarınca muhasebeleştirir. Önemli etkinin kaybedilmesiyle, yatırımcı, yatırımcının önceki iştirakinde bulundurduğu her yatırımı gerçeğe uygun değeriyle ölçmelidir. Yatırımcı aşağıda yer alanlar arasındaki her türlü farkı kar ya da zararda muhasebeleştirmelidir:
- (a) Elde tutulan yatırım ve iştirakteki kısmi payın elden çıkarılmasından kaynaklanan her tür gelirin gerçeğe uygun değeri ve
- (b) Önemli etkinin kaybedildiği tarihteki yatırımın defter değeri.

19. Bir yatırımın iştirak niteliği sona erdiğinde ve TFRS 9 ile TMS 39'a göre muhasebeleştirildiğinde, söz konusu yatırımın iştirak niteliğinin sona erdiği tarihteki gerçeğe uygun değeri TFRS 9 uyarınca bir finansal varlık olarak onun ilk muhasebeleştirmedeki gerçeğe uygun değeri olarak kabul edilir.

[Not: 20.03.2011 tarihli ve 27880 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının Uygulamasına Başlayan İşletmeler TMS 28'in 18 ve 19 uncu Paragraflarını aşağıdaki şekilde uygular]

18. Bir iştirak yatırımı, bir bağlı ortaklığa ya da TMS 31'de tanımlandığı şekliyle iş ortaklığına dönüşmediği sürece, yatırımcı iştirakteki önemli etkinin bittiği tarihten itibaren özkaynak yöntemini uygulamayı bırakır ve yatırımı söz konusu tarihten itibaren TFRS 9 uyarınca muhasebeleştirir. Önemli etkinin kaybedilmesiyle, yatırımcı, yatırımcının önceki iştirakinde bulundurduğu her yatırımı gerçeğe uygun değeriyle ölçmelidir. Yatırımcı aşağıda yer alanlar arasındaki her türlü farkı kar ya da zararda muhasebeleştirmelidir:
- (a) Elde tutulan yatırım ve iştirakteki kısmi payın elden çıkarılmasından kaynaklanan her tür gelirin gerçeğe uygun değeri ve
- (b) Önemli etkinin kaybedildiği tarihteki yatırımın defter değeri.
19. Bir yatırımın iştirak niteliği sona erdiğinde ve TFRS 9'a göre muhasebeleştirildiğinde, söz konusu yatırımın iştirak niteliğinin sona erdiği tarihteki gerçeğe uygun değeri TFRS 9 uyarınca bir finansal varlık olarak onun ilk muhasebeleştirmedeki gerçeğe uygun değeri olarak kabul edilir.

[Not: TFRS 9 Finansal Araçlar Standardının 2010 ve 2011 Versiyonlarını Erken Uygulamayan İşletmeler TMS 28'in 19A Paragrafını aşağıdaki şekilde uygular]

- 19A. Bir yatırımcı, iştirak üzerindeki önemli etkisini kaybederse, yatırımcı söz konusu iştirak ile ilgili bir varlığı ya da borcu elden çıkarmış olmasının gerektireceğiyle aynı esasa göre diğer kapsamlı gelirden de muhasebeleştirdiği iştirake ilişkin olarak tüm tutarları muhasebeleştirmelidir. Bu nedenle, iştirak tarafından daha önce diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirilmiş bir kazanç ya da kayıp, ilgili varlık ya da borcun elden çıkarılmasına ilişkin kar ya da zarar olarak yeniden sınıflandırılır, yatırımcı işletme üzerindeki önemli etkisini kaybettiğinde kayıp ya da kazancı özkaynaktan kar ya da zarara alarak (bir yeniden sınıflandırma düzeltmesi olarak) yeniden sınıflandırır. Örneğin bir iştirak satılmaya hazır bir finansal varlığa sahipse ve yatırımcı iştirak üzerindeki önemli etkiyi kaybetmişse, yatırımcı bu varlıklara ilişkin olarak diğer kapsamlı gelirden de daha önce muhasebeleştirdiği kazanç ya da kaybı kar ya da zarar olarak yeniden sınıflandırmalıdır. Bir yatırımcının bir iştirakteki sahiplik payı azalır, fakat yatırım iştirak olarak devam ederse, yatırımcı sadece diğer kapsamlı gelirden de daha önce muhasebeleştirdiği kazanç ya da kaybın belli bir tutardaki oranını kar ya da zarar olarak yeniden sınıflandırmalıdır.

[Not: 27.04.2010 tarihli ve 27564 sayılı Resmi Gazete'de ve 20.03.2011 tarihli ve 27880 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan TFRS 9 Finansal Araçlar Standartlarını (2010 ve 2011 versiyonlarını) Erken Uygulayan İşletmeler TMS 28'in 19A Paragrafını aşağıdaki şekilde uygular]

- 19A. Bir yatırımcı, iştirak üzerindeki önemli etkisini kaybederse, yatırımcı söz konusu iştirak ile ilgili bir varlığı ya da borcu elden çıkarmış olmasının gerektireceğiyle aynı esasa göre diğer kapsamlı gelirden de muhasebeleştirdiği iştirake ilişkin olarak tüm tutarları muhasebeleştirmelidir. Bu nedenle, iştirak tarafından daha önce diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirilmiş bir kazanç ya da kayıp, ilgili varlık ya da borcun elden çıkarılmasına ilişkin kar ya da zarar olarak yeniden sınıflandırılır, yatırımcı işletme üzerindeki önemli etkisini kaybettiğinde kayıp ya da kazancı özkaynaktan kar ya da zarara alarak (bir yeniden sınıflandırma düzeltmesi olarak) yeniden sınıflandırır. **Örneğin, iştirakin yurtdışındaki işletme ile ilgili olarak birikmiş kur farklarının bulunması ve yatırımcının iştirak üzerindeki önemli etkiyi kaybetmesi durumunda, yatırımcı yurtdışındaki işletme ile ilgili olarak daha önce diğer kapsamlı gelirden muhasebeleştirilen kazanç veya kaybı, kâr ya da zararda yeniden sınıflandırır.** Bir yatırımcının bir iştirakteki sahiplik payı azalır, fakat yatırım iştirak olarak devam ederse, yatırımcı sadece diğer kapsamlı gelirden de daha önce muhasebeleştirdiği kazanç ya da kaybın belli bir tutardaki oranını kar ya da zarar olarak yeniden sınıflandırmalıdır.
20. Özkaynak Yönteminin uygulanması için öngörülen işlemlerin çoğu TMS 27'de tanımlanan konsolidasyon işlemleri ile benzerlik taşır. Bunun dışında, bir bağlı ortaklık iktisabının

muhasebeleştirilmesinde kullanılan usuller için belirleyici olan kavramlar, bir iştirak yatırımı ediniminin muhasebesinde de uygulanır.

21. Bir grubun bir iştirakteki payı, ana şirketin ve bu ana şirketin bağlı ortaklıklarının söz konusu iştirakteki paylarının toplamıdır. Bu kapsamda, söz konusu grubun diğer iştiraklerinin ve iş ortaklıklarının elindeki paylar göz ardı edilir. Bir iştirakin kendi bağlı ortaklıklarının, iştiraklerinin veya iş ortaklıklarının bulunması durumunda; özkaynak yönteminin uygulanmasında dikkate alınan kâr/zarar ve net varlıkları, iştirakin muhasebe politikalarının yeknesak hale getirilmesi için gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra (bakınız. 26 ncı ve 27 nci paragraflar) hazırlanmış finansal tablolarına yansıtılmış olan (iştirakin kendi iştirak ve iş ortaklıklarının kâr veya zarar ile net varlıklarındaki payı dahil olmak üzere) tutarlardır.
 22. Bir yatırımcı işletme (yatırımcının konsolide edilen bağlı ortaklıkları dahil olmak üzere) ile ortakları veya iştirak ve bağlı ortaklıkları arasında gerçekleşen işlemlerden doğan kâr ve zararlar iştirak edenin finansal tablolarına ancak iştirakteki grup dışı yatırımcıların payı kadar yansıtılır. Ortaklarla yapılan işlemler, örneğin, bir iştirakin yatırımcı işletmeye yaptığı varlık satışı gibi işlemlerdir. İştirak ve bağlı ortaklıkları arasındaki işlemler ise, bir yatırımcı işletmenin iştirakine yaptığı varlık satışı gibi işlemlerdir. İştirakin bu işlemler sebebiyle oluşan kâr ve zararından yatırımcı işletmeye düşen pay elimine edilir.
 23. Bir iştirak yatırımı, ancak yatırım yapılan işletmenin “iştirak” niteliği kazandığı tarihten itibaren özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirilir. Yatırımın iktisabında, yatırımın elde etme maliyeti ile iştirakin tespit edilebilen net varlık, borç ve koşullu borçlarının net gerçeğe uygun değerinden yatırımcıya düşen pay arasındaki her türlü fark; aşağıda yer alan şekilde muhasebeleştirilir:
 - (a) Bir iştirak ile ilgili şerefiye, iştirak yatırımının defter değerine dahil edilir. Bununla birlikte, söz konusu şerefiyenin amortismanına izin verilmez ve bu nedenle iştirakin kâr veya zararından yatırımcıya düşen payın belirlenmesinde hesaba katılmaz.
 - (b) İştirakin tespit edilebilen varlık ve borçlarının net gerçeğe uygun değerinden yatırımcının payına düşen kısmın yatırımın elde etme maliyetini aşan tutarı, yatırımın iktisap edildiği dönemde iştirakin kâr veya zararındaki yatırımcıya düşen payın belirlenmesinde gelirlere dahil edilir.”
- İktisap sonrasında iştirakin kâr veya zararındaki yatırımcı payında, amortismanına tabi kıymetlerin iktisap tarihindeki gerçeğe uygun değerleri baz alınarak hesaplanan amortismanlarının muhasebeleştirilmesi gibi uygun düzeltmeler yapılır. Benzer şekilde, maddi duran varlıklar veya şerefiye gibi kalemler için iştirakin muhasebeleştirdiği değer düşüklüğü zararları ile ilgili olarak, yatırımcı işletmenin iştirakin iktisabı sonrasında kâr veya zararındaki payında uygun düzeltmeler yapılır.
24. Yatırımcı işletme tarafından özkaynak yönteminin uygulanmasında, iştirakin elde edilebilen en yakın tarihli finansal tabloları kullanılır. İştirakin ve iştirak edenin raporlama dönemi sonunun farklı olması durumunda iştirak, uygulamada mümkün olduğu sürece, iştirak edenin kullanımı amacıyla finansal tablolarını yatırımcı işletmenin raporlama tarihi itibarıyla hazırlar.
 25. 24 üncü paragraf uyarınca özkaynak yöntemi uygulamasında kullanılan iştirak finansal tablolarının, yatırımcının raporlama tarihinden farklı bir tarihte hazırlanması durumunda; söz konusu tarih ile yatırımcının finansal tablolarının hazırlandığı tarih arasında gerçekleşen önemli işlem ve olayların etkilerinin yansıtılmasına yönelik olarak gereken düzeltmeler yapılmalıdır. Her durumda, iştirakin raporlama dönemi sonu ile yatırımcının raporlama dönemi sonu arasındaki fark üç aydan daha fazla olamaz. Raporlama dönemlerinin uzunluğunun ve raporlama tarihleri arasındaki her türlü farklılığın dönemler itibarıyla aynı olması gerekir.
 26. Yatırımcı işletmenin finansal tabloları benzer işlemler ve benzer koşullardaki diğer olaylar için yeknesak muhasebe politikaları benimsenerek hazırlanmalıdır.
 27. Bir iştirakin benzer işlemler ve benzer koşullardaki diğer olaylar için yatırımcı işletmenin kullandığının dışında muhasebe politikaları kullanması durumunda; iştirakin finansal tablolarının yatırımcı tarafından özkaynak yöntemi uygulamasında kullanılmasında, iştirakin muhasebe politikalarını yatırımcının muhasebe politikaları ile uyumlu hale getirmek için gerekli düzeltmeler yapılır.

28. Bir iştirakin ihraç ettiği, yatırımcı dışındaki taraflarca elde tutulan imtiyazlı hisse senetleri mevcut ise ve söz konusu hisse senetleri özkaynak olarak sınıflandırılmış ise; kâr payı dağıtım kararı alınmış olsun ya da olmasın, yatırımcı işletme iştirakin kâr/zararından kendisine düşen payı bu hisse senetleri için ödenecek kâr paylarına göre gereken düzeltmeyi yaptıktan sonra hesaplar.
29. Bir yatırımcı işletmenin bir iştirakin zararlarından kendisine düşen payı, söz konusu iştirakteki toplam payına eşit ya da bu payın üstünde ise, yatırımcı kendi payının üzerindeki zarar tutarını finansal tablolara yansıtmaz. Bir iştirakteki pay, özünde iştirak edenin iştirakteki net yatırımının bir parçasını teşkil eden uzun vadeli her türlü hakkı ile birlikte, özkaynak yöntemine göre bulunan söz konusu iştirak yatırımının defter değerine eşittir. Örneğin ödenmesi planlanmamış ya da öngörülebilir bir gelecekte gerçekleşmeyecek bir kalem, özünde işletmenin ilgili iştirakteki yatırımının bir uzantısıdır. İmtiyazlı hisse senetleri, uzun vadeli alacaklar veya verilen borçlar bu tür kalemler arasındadır. Bununla birlikte, söz konusu kalemler ticari borç ve alacakları, ya da teminatlı krediler gibi uygun karşılıkları olan uzun vadeli alacakları kapsamaz. Özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirilen ve yatırımcının adi hisse senedine yaptığı yatırım tutarının üzerindeki zararlar, yatırımcının iştirakteki haklarının diğer unsurlarına kıdem sıralarının tersi yönünde uygulanır (örnek: tasfiye sürecinde öncelik).
30. Yatırımcının payı sıfıra indikten sonra, ilave zarar karşılığı ayrılması ve borç tutarlarının muhasebeleştirilmesi ancak yatırımcının yasal veya zımni kabulden doğan yükümlülüğe maruz kalmış olması ya da iştirak adına ödemeler yapmış olması halinde söz konusudur. İştirakin sonraki dönemlerde kâr etmesi durumunda, iştirak edenin kârdan aldığı payı finansal tablolara yansıtması, ancak iştirakin kârından kendisine düşen payın finansal tablolara yansıtılmamış zararlardan kendisine düşen paya eşitlenmesinden sonra söz konusu olur.

Değer düşüklüğü zararları

31. 29 uncu paragrafta uygun olarak iştirakin zararlarının muhasebeleştirilmesi dahil olmak üzere; özkaynak yönteminin uygulanması sonrasında yatırımcı, iştirakteki net yatırım ile ilgili olarak herhangi bir ilave değer düşüklüğü zararının finansal tablolara yansıtılmasının gerekip gerekmediğini belirlemek için, TMS 39 hükümlerini uygular.
32. Yatırımcı ayrıca, net yatırımın ve değer azalış tutarının bir parçasını oluşturmeyen hakları ile ilgili olarak bir değer azalışının finansal tablolara yansıtılıp yansıtılmayacağını belirlemek amacıyla da TMS 39 hükümlerini uygular.
33. İştiraklerdeki yatırımın defter değerinin bir bölümünü oluşturan şerefiye, ayrıca muhasebeleştirilmediğinden “TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü” Standardının şerefiye değer düşüklüğünün test edilmesine ilişkin hükümleri uygulanarak ayrıca değer düşüklüğü açısından test edilmez. Bunun yerine, TMS 39 hükümlerinin uygulanmasının yatırımda değer düşüklüğü olabileceğini gösterdiği durumlarda, iştirak yatırımının geri kazanılabilir tutarı (kullanım değeri ile gerçeğe uygun değerinden satış maliyetlerinin düşülmesi sonucu bulunan tutardan büyük olanı) ile defter değeri karşılaştırılarak yatırımın tüm defter değeri TMS 36’ya göre değer düşüklüğü açısından tek bir varlık gibi test edilir. Bu tür durumlarda muhasebeleştirilen değer düşüklüğü zararı, iştirakteki yatırımın defter değerinin bir bölümünü oluşturan şerefiye de dahil olmak üzere herhangi bir varlık kalemine dağıtılmaz. Buna bağlı olarak, iştirakteki yatırımın geri kazanılabilir tutarının sonradan artması durumunda, söz konusu değer düşüklüğü zararı TMS 36 uyarınca iptal edilir. Yatırımın kullanım değerinin belirlenmesinde işletme tarafından aşağıdaki tahminler yapılır:
- (a) Yatırım yapılan iştirakin, söz konusu iştirakin faaliyetlerinden sağlanacak nakit akımları ve nihai olarak yatırımın elden çıkartılması ile elde edilecek kazançlar da dahil olmak üzere, gelecekte gerçekleştirmesi beklenen tahmini nakit akımlarının bugünkü değerinden kendisine düşen pay veya
- (b) İştiraktan alınacak kâr paylarından ve nihai olarak yatırımın elden çıkarılmasından kaynaklanması beklenen gelecekteki tahmini nakit akımlarının bugünkü değerinden kendisine düşen pay.
- Uygun varsayımlar altında her iki yöntem de aynı sonucu verir.
34. İşletmenin diğer varlıklarından kaynaklanandan büyük ölçüde bağımsız nakit akımları yarattığı sürece, bir iştirak yatırımının geri kazanılabilir tutarı her bir iştirak için ayrı ayrı tespit edilir.

Bireysel finansal tablolar

35. Bir iştirak yatırımı, yatırımcının bireysel finansal tablolarında TMS 27'nin 38-43 üncü Paragraflarına uygun olarak muhasebeleştirilir.”
36. Bu Standart hangi işletmelerin bireysel finansal tabloları hazırlayacağı konusunu düzenlemez.

Açıklamalar

37. Finansal tablolarda aşağıdaki açıklamalar yapılır:
- (a) İlan edilmiş fiyat kotasyonları bulunan iştirak yatırımlarının gerçeğe uygun değerleri;
 - (b) Varlıklarının, yükümlülüklerinin, hasılatlarının toplam tutarları ve kâr/zararlarının toplam tutarları dahil olmak üzere iştiraklerin özet finansal bilgileri;
 - (c) Doğrudan ya da bağlı ortaklıklar vasıtasıyla dolaylı olarak yatırım yapılan bir işletmenin oy hakkının veya potansiyel oy hakkının % 20'sinden daha azına sahip olunması halinde; yatırım yapılan işletmede önemli etkisi bulunduğu sonucuna varan yatırımcının, önemli etkiye sahip olunmadığı varsayımını geçersiz kılma gerekçeleri;
 - (d) Doğrudan ya da bağlı ortaklıkları vasıtasıyla dolaylı olarak yatırım yapılan bir işletmenin oy hakkının veya potansiyel oy hakkının % 20'sine ya da daha fazlasına sahip olunması halinde; önemli etkisi bulunmadığı sonucuna varan yatırımcının, iştirakte önemli etkiye sahip olduğu varsayımını geçersiz kılma gerekçeleri;
 - (e) Bir iştirakin finansal tablolarının özkaynak yönteminin uygulanmasında kullanılması ve bu finansal tabloların yatırımcı işletmenin raporlama tarihi ya da raporlama döneminden farklı olması durumunda, iştirakin finansal tablolarının raporlama tarihi ile farklı raporlama tarihi ya da raporlama dönemi kullanılmasının gerekçeleri;
 - (f) İştirakin nakit temettü, kredi ya da avansların geri ödemesi şeklinde yatırımcıya fon transferi yapma yeteneği üzerindeki her tür önemli kısıtlamanın (örneğin, borçlanma düzenlemelerinden ya da mevzuat gereklerinden kaynaklanan kısıtlamalar gibi) içeriği ve kapsamı,
 - (g) Yatırımcı işletmenin iştirakin zararlarından kendi payına düşen tutarı muhasebeleştirmeye son vermiş olması durumunda, hem ilgili dönemde hem de birikimli olarak iştirakin zararlarında yatırımcı işletmenin finansal tablolarına yansıtılmamış olan payı,
 - (h) Bir iştirakin 13 üncü paragrafa uygun olarak özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirilmemiş olması ve
 - (i) Bireysel olarak ya da gruplandırmak suretiyle; toplam varlıklar, toplam yükümlülükler, hasılatlar ve kâr/zarar tutarları dahil olmak üzere, özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirilmeyen iştiraklerin özet finansal bilgileri.
38. Özkaynak yöntemine göre muhasebeleştirilen iştirak yatırımları duran varlık olarak sınıflandırılır. Bu iştiraklerin kâr ya da zararlarından yatırımcıya düşen pay ve bu iştirak yatırımlarının defter değerleri ayrı ayrı açıklanır. Bu iştiraklerin elden çıkarılan faaliyetlerinden yatırımcıya düşen pay da ayrıca açıklanır.
39. İştirakin kapsamlı gelir tablosunda muhasebeleştirilen değişikliklerden yatırımcıya düşen pay, yatırımcı tarafından doğrudan kendi kapsamlı gelir tablosunda muhasebeleştirilir..
40. “TMS 37 Karşılıklar, Koşullu Borçlar ve Koşullu Varlıklar” Standardı gereğince yatırımcı işletme tarafından aşağıdaki açıklamalar yapılır:
- (a) Bir iştirakin diğer yatırımcı işletmeler ile birlikte maruz kaldığı koşullu borçlarından kendisine düşen pay,
 - (b) Yatırımcı işletmenin iştirakin yükümlülüklerinin tamamı ya da bir kısmından “münferiden sorumlu” olması sebebiyle ortaya çıkan koşullu borçlar.
41. “-”
- 41A. “-”
- 41B. TMS 27 (2008 yılında yayımlanan) uyarınca 18, 19 ve 35 nci Paragraflar değiştirilmiş ve 19A Paragrafı eklenmiştir. 35 nci Paragrafta yapılan değişiklik geriye dönük olarak, 18 ve 19 ncu

Paragraflarda yapılan değişiklik ile 19A Paragrafı ileriye yönelik olarak 1 Temmuz 2009 tarihinde veya sonrasında başlayan yıllık dönemlerde uygulanır. TMS 27'nin (2008 yılında yayımlanan) daha erken bir dönemde uygulanması halinde, ilgili değişiklikler söz konusu önceki dönemde uygulanır.

41C. “-”

41D. “-”

41E. 41B Paragrafındaki değişiklik 1 Temmuz 2010 tarihinde veya sonrasında başlayan yıllık dönemlerde uygulanır. Değişikliğin erken uygulanma imkânı da bulunmaktadır. İlgili değişikliğin 1 Temmuz 2010 tarihinden önce uygulanması halinde, bu husus dipnotlarda açıklanır.

[Not: 20.03.2011 tarihli ve 27880 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan TFRS 9 *Finansal Araçlar Standardını* (2011 versiyonunu) Erken Uygulayan İşletmeler için TMS 28’in 41F Paragrafı aşağıdaki şekilde eklenmiştir]

41F. Ekim 2010’da yayımlanan “TFRS 9 Finansal Araçlar” Standardı ile 1 ve 18-19A Paragrafları değiştirilmiş ve 41D Paragrafı silinmiştir. Söz konusu değişiklikler, Ekim 2010’da yayımlanan TFRS 9 uygulandığında uygulanır.

42. “-”

43. “-”